

Dosarul nr. 2r-183/23

2-11065404-01-2r-25042023

Instanța de fond: Judecătoria Căușeni, sediul Central – S. Colun

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – A. Panov, A. Bostan, V. Mihaila

DECIZIE

04 octombrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Viorica Puica

Judecători

Oxana Parfeni

Aliona Donos

examinând recursul declarat de către Anatolie Macarenco,
în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Asociația de Economii și Împrumut „Valea Podului” împotriva lui Anatolie Macarenco, Serghei Lazarenco, Vladimir Morari și Vasili Ceban cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 22 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea lui Anatolie Macarenco privind repunerea în termenul de declarare a apelului, s-a restituit apelul ca fiind depus în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen,

a c o n s t a t a t:

La 12 octombrie 2011, Asociația de Economii și Împrumut „Valea Podului” (în continuare AEÎ „Valea Podului”) a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Anatolie Macarenco, Serghei Lazarenco, Vladimir Moraru și Vasile Ceban cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 26 august 2022 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de AEÎ „Valea Podului” împotriva lui Anatolie Macarenco, s-a încasat de la Anatolie Macarenco în beneficiul AEÎ „Valea Podului” datoria în baza contractului de împrumut nr. 46 din 23 octombrie 2017, în sumă de 20 000 lei, dobânda de întârziere, în mărime de 83 975 lei (f.d. 225, vol.I).

Nefiind de acord cu hotărârea din 26 august 2022 a Judecătoriei Căușeni, sediul Central, la 12 ianuarie 2023, Anatolie Macarenco a declarat apel, prin care a solicitat repunerea în termenul de declarare a apelului, casarea hotărârii cu trimiterea cauzei la rejudecare (f.d.230, vol.I).

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din 22 martie 2023 a respins cererea lui Anatolie Macarenco privind repunerea în termenul de declarare a apelului, a restituit apelul ca fiind depus în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen (f.d. 239-243, vol.I).

Împotriva încheierii instanței de apel a depus recurs Anatolie Macarenco, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, repunerea în termenul de declarare a apelului, casarea hotărârii instanței de fond și a încheierii instanței de apel cu pronunțarea unei noi decizii privind repunerea în termenul de declarare a apelului (f.d.1, 8-12, vol. II).

În motivarea recursului Anatolie Macarenco a invocat dezacordul cu soluția adoptată, menționând că cauza civilă a fost examinată în lipsa acestuia, iar despre existența hotărârii a aflat după revenirea în Republica Moldova.

În opinia recurentului cererea cu privire la repunerea în termenul de declarare a apelului este întemeiată, deoarece cauza a fost intentată în anul 2011, fiind în procedura unui judecător, care ulterior a demisionat, iar după repartizarea repetată a cauzei nu a fost citat legal, cauza fiind examinată, în anul 2022, în lipsa acestuia.

Recurentul a menționat că noua componentă a instanței avea obligația pozitivă de a înștiința participanții la proces, fapt ignorat de către instanța de apel, care nici nu au dat apreciere acestui argument.

Anatolie Macarenco a subliniat că citațiile au fost expediate în s. xxxxx, r-nul Căușeni, pe când domiciliul acestuia este în or. Căușeni, mai mult toate citațiile expediate în s. xxxxx, r-nul Căușeni, erau restituire instanței cu mențiunea că așa persoană nu locuiește în s. xxxxx.

Recurentul a indicat că instanța de fond contrar prevederilor art.102 și art.103 din Codul de procedură civilă a expedit citațiile la o adresă la care acesta nu a locuit niciodată, și contrar prevederilor art. 108 din Codul de procedură civilă l-a citat public, deși, la caz, nu au fost prezentate probe că reclamantul a făcut tot posibilul pentru aflarea adresei pârâtului.

La 14 iunie 2023, AEÎ „Valea Podului” a depus cerere prin care a susținut solicitările lui Anatolie Macarenco, menționând că recurentul nu a împrumutat bani de la AEÎ „Valea Podului”. În s. xxxxx, r-nul Căușeni, Anatolie Macarenco nu a locuit și nu avea domiciliul, despre citațiile expediate la această adresă nu a cunoscut. Mai mult, AEÎ „Valea Podului” a susținut că Anatolie Macarenco nu a semnat cererea de contract și nici contractul de împrumut, semnăturile sunt falsificate (f.d. 26, vol.I).

Conform articolului 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Încheierea Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 22 martie 2023 și expeditată participanților la proces, prin intermediul oficiului poștal, la 24 martie 2023 (f.d.244, vol.I).

Anatolie Macarenco s-a conformat prevederilor legale și la 04 aprilie 2023 a depus la oficiul poștal recursul împotriva încheierii din 22 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d.2, vol.II).

Conform art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea încheierii instanței de apel și restituirea cauzei spre rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată.

Din suportul probator prezentat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, la 12 octombrie 2011, AEÎ „Valea Podului” a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Anatolie Macarenco, Serghei Lazarenco, Vladimir Moraru și lui Vasile Ceban cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

La ședința de judecată preconizată pentru data de 28 noiembrie 2012, Anatolie Macarenco s-a prezentat, însă a considerat imposibil examinarea în lipsa copârâților, invocând că nu a încheiat contractul de împrumut (f.d. 56, vol.I).

Tot din materialele dosarului rezultă că Anatolie Macarenco a dat explicații în instanța de judecată, solicitând efectuarea expertizei grafoscopice, deoarece nu a semnat contractul de împrumut (f.d.92, vol.I).

Prin încheierea din 20 iunie 2013 a Judecătoria Căușeni s-a dispus efectuarea expertizei grafoscopice, care s-a pus în sarcina experților din cadrul Centrului Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției, totodată s-a suspendat procesul până la efectuarea expertizei (f.d. 105, vol.I).

Judecătoria Căușeni prin încheierea din 02 decembrie 2013 a reluat procesul de judecată (f.d. 139, vol.I).

După reluarea procesului instanța de fond l-a citat pe Anatolie Macarenco la adresa or. Căușeni, str. xxxxx, corespondența fiind recepționată de către acesta (f.d. 143,146, 148, vol.I).

Ulterior, prin încheierea din 19 februarie 2014 a Judecătoria Căușeni s-a dispus suspendarea procesului până la prezentarea informației privind rezultatele urmăririi penale în privința copârâtului Vasili Ceban (f.d. 151, vol.I).

În legătură cu faptul că judecătorul desemnat pentru examinarea prezentei acțiuni a fost eliberat din funcția de judecător, prin încheierea Președintelui interimar al Judecătoria Căușeni din 20 decembrie 2016, cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de AEÎ „Valea Podului” împotriva lui Anatolie Macarenco, Serghei Lazarenco, Vladimir Moraru și Vasile Ceban cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată, a fost redistribuită prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor altui judecător (f.d. 158, vol.I).

Astfel, potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului, la 20 decembrie 2016, cauza civilă menționată a fost repartizată judecătorului Veronica Nichitenco, care la 17 august 2019 a fost eliberată din funcția de judecător (f.d. 159, vol.I).

Prin încheierea Președintelui interimar al Judecătoria Căușeni din 01 noiembrie 2019, cauza civilă menționată, a fost redistribuită prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor altui judecător (f.d. 161, vol. I).

Potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului cauza civilă menționată a fost repartizată judecătorului Svetlana Bragarenco (f.d. 162, vol. I).

Prin încheierea din 02 noiembrie 2019 a Judecătoria Căușeni, sediul Central, s-a stabilit ședința de judecată pentru data de 21 aprilie 2020, ora 10.00, cu notificarea părților (f.d.163, vol.I).

Actele cauzei arestă că ședințele de judecată preconizate pentru data de 21 aprilie 2020, pentru data de 09 decembrie 2020 și pentru data de 06 aprilie 2021 nu au avut

loc în legătură cu instituirea stării de urgență, iar ședința de judecată preconizată pentru data de 12 octombrie 2021 nu a avut loc, deoarece judecătorul raportor se afla la un seminar de instruire continuă (f.d. 172, 180, 188, 196, vol.I).

Ulterior, prin încheierea din 02 februarie 2022 a Judecătorei Căușeni, sediul Central, s-a reluat procesul (f.d.206, vol.I).

Instanța de recurs constată că, începând cu luna noiembrie 2019, Anatolie Macarenco a fost citat de către instanța de fond, la adresa s. xxxxx, r-nul Căușeni, corespondența fiind restituită instanței, deoarece destinatarul nu este cunoscut (f.d.168,176,182,192,198, 213, vol. I).

Tot din materialele cauzei rezultă că instanța de fond a dispus citarea publică a părților, pentru data de 16 martie 2022, ora 08:45 (f.d.207, vol.I).

Ședința de judecată preconizată pentru data de 16 martie 2022, ora 08:45, nu a avut loc în legătură cu declararea stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova (f.d. 208, vol.I).

Judecătoria Căușeni, sediul Central, prin hotărârea din data de 26 august 2022 a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de AEÎ „Valea Podului” împotriva lui Anatolie Macarenco, a încasat de la Anatolie Macarenco în beneficiul AEÎ „Valea Podului” datoria în baza contractului de împrumut nr. 46 din 23 octombrie 2017, în sumă de 20 000 lei, dobânda de întârziere în mărime de 83 975 lei (f.d. 225, vol.I).

Potrivit cererii anexate la fila dosarului 227, vol. I, rezultă că Anatolie Macarenco a recepționat hotărârea din 26 august 2022 a Judecătorei Căușeni, sediul Central, la 11 ianuarie 2023.

La 12 ianuarie 2023, Anatolie Macarenco a declarat apel asupra hotărârii din 26 august 2022 a Judecătorei Căușeni, sediul Central, prin care a solicitat repunerea în termen a apelului, casarea hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri privind remiterea cauzei la rejudecare (f.d. 230, vol.I).

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art. 362 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

Articolul 116 din Codul de procedură civilă prevede că persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective, etc.).

Curtea de Apel Chișinău, prin încheierea din 22 martie 2023, a respins cererea depusă de către Anatolie Macarenco cu privire la repunerea în termen a cererii de apel și a restituit cererea de apel împotriva hotărârii din 26 august 2022 a Judecătorei Căușeni, sediul Central, ca fiind depusă în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen (f.d. 239-243).

Anatolie Macarenco, prin recursul înaintat a criticat soluția instanței de apel.

Din analiza încheierii contestate rezultă că instanța de apel a refuzat să repună apelul în termen, menționând că hotărârea instanței de fond a fost pronunțată la 26 august 2022, cu citarea legală a lui Anatolie Macarenco. La fel, a stabilit că pârâtul a participat în ședință de judecată din 19 februarie 2014, iar la 19 iulie 2013 a depus o cerere prin care a încredințat efectuarea expertizei, expertului desemnat.

Astfel, instanța de apel a concluzionat că Anatolie Macarenco, cunoscând despre existența acțiunii pe rolul instanței, nu a indicat ce l-a împiedicat să se adreseze instanței de judecată pentru a primi copia dispozitivului.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că concluziile instanței de apel sunt premature, or nu s-a expus la împrejurararea invocată de către Anatolie Macarenco, precum că instanța de fond a trimis citațiile la adresa din s. xxxxx, r-nul Căușeni, unde acesta nu locuiește și nu a locuit niciodată, citațiile fiind restituite instanței de fond deoarece destinatarul nu este cunoscut.

Din lucrările dosarului rezultă că prezenta acțiune civilă a fost depusă la 12 octombrie 2011, hotărârea fiind emisă 26 august 2022. În această perioadă procesul de judecată a fost suspendat, prima dată la 22 iunie 2013, pentru efectuarea expertizei grafoscopice, iar a doua oară la 19 februarie 2014, pentru prezentarea informației privind rezultatele urmăririi penale în privința pârâtului Vasili Ceban, procesul fiind reluat abia la 02 februarie 2022 (f.d. 105, 151, 206, vol.I).

În conformitate cu art.264 din Codul de procedură civilă după decăderea circumstanțelor care au dus la suspendarea procesului, instanța judecătorească dispune, la cererea participanților la proces sau din oficiu, reluarea procesului. În acest caz, instanța citează participanții la proces conform regulilor generale.

Din conținutul normei de drept citate rezultă că instanța de judecată după reluarea procesului avea obligația de a cita participanții la proces și a anunța despre reluarea procesului.

La caz, AEÎ „Valea Podului”, în cererea de chemare în judecată a indicat adresa lui Anatolie Macarenco, s. xxxxx, r-nul Căușeni.

Potrivit citațiilor anexate la filele dosarului 37, 40, 48, 53, rezultă că Anatolie Macarenco a fost citat la adresa s. xxxxx, r-nul Căușeni. Corespondența expediată lui Anatolie Macarenco, a fost restituită instanței de judecată, deoarece destinatarul nu locuiește în localitate, dar locuiește în or. Căușeni (f.d. 45, 49,51, vol.I).

Totodată, materialele cauzei atestă că instanței de fond i s-a comunicat că Anatolie Macarenco nu locuiește în s. xxxxx, r-nul Căușeni, astfel, în continuare acesta a fost citat la adresa or. Căușeni str. xxxxx, unde primea corespondența.

Instanța de recurs subliniază că Anatolie Macarenco până în anul 2014, când s-a dispus suspendarea procesului, a fost citat la adresa de domiciliu, iar ulterior în anul 2019, instanța de fond l-a citat la adresa indicată în cererea de chemare în judecată s. xxxxx, r-nul Căușeni, deși se cunoștea faptul că nu locuiește acolo, dar locuiește la adresa or. Căușeni str. xxxxx, unde anterior a fost citat de către instanța de fond și a primit corespondența.

În acest sens, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind întemeiate criticele lui Anatolie Macarenco referitor la concluzia Curții de Apel Chișinău că apelantul nu a indicat ce l-a împiedicat să se adreseze instanței de judecată pentru a primi copia dispozitivului, or din materiale dosarului rezultă că procesul a fost suspendat în anul 2014 fiind reluat în anul 2022, despre reluarea procesului Anatolie Macarenco nu a cunoscut, deoarece instanța de fond l-a citat la o adresa la care acesta

nu a locuit niciodată, deși din materialele dosarului se cunoștea adresa la care pârâtul primea corespondența.

Totodată, în temeiul art.236 alin.(4) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată are obligația pozitivă de a trimite părții care nu a fost prezentă la pronunțarea dispozitivului hotărârii copia hotărârii în decurs de 5 zile.

Astfel, instanța de apel prematur a respins cererea de repunere în termenul de declarare a apelului depusă de către Anatolie Macarenco, fără a se convinge dacă aceasta întrunește condițiile în sensul art. 116 alin. (1), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Pornind de la respectarea dreptului la un proces echitabil, care include și dreptul de acces la justiție, garantat de art. 6 § 1 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a libertăților fundamentale, art. 20 al Constituției Republicii Moldova și art. 5 din Codul de procedură civilă, precum și dreptul la un remediu efectiv conform art. 13 CEDO, circumstanțele relatate generează casarea încheierii contestate.

Completul de judecată consideră necesar de a enunța ca fiind pertinente și prevederile art. 26 alin. (3), (4) din Codul de procedură civilă, în conformitate cu care instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei. Egalitatea părților în drepturile procedurale este garantată prin lege și se asigură de către instanță prin crearea posibilităților egale, suficiente și adecvate de folosire a tuturor mijloacelor procedurale pentru susținerea poziției asupra circumstanțelor de fapt și de drept, astfel încât nici una dintre părți să nu fie defavorizată în raport cu cealaltă.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că instanța de apel prematur a respins cererea cu privire la repunerea în termenul de declarare a apelului și a restituit cererea de apel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa încheierea din 22 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a remite cauza în instanța de apel, la etapa primirii cererii de apel.

În conformitate cu art. 424 alin. (2), 427 lit. b), art. 428 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Anatolie Macarenco.

Se casează integral încheierea din 22 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Asociația de Economii și Împrumut „Valea Podului” împotriva lui Anatolie Macarenco, Serghei Lazarenco, Vladimir Morari și Vasili Ceban cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, la etapa primirii cererii de apel.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Viorica Puica

Judecători

Oxana Parfeni

Aliona Donos